

آدمکی چوبی که سینما او را دوست دارد

صنعت سینما و تلویزیون از دیرباز علاقه ویژه‌ای به قصه کلاسیک ایتالیایی «پینوکیو» داشته است و چند بار آن را به صورت فیلم سینمایی و مجموعه تلویزیونی تهیه کرد. ولی تولید همزمان و نزدیک به هم دو نسخه متفاوت از این قصه، نکته‌ای است که باعث تعجب و شگفتی اهل فن و منتقدان سینمایی شده است.

جام جم آنلاین: صنعت سینما و تلویزیون از دیرباز علاقه ویژه‌ای به قصه کلاسیک ایتالیایی «پینوکیو» داشته است و چند بار آن را به صورت فیلم سینمایی و مجموعه تلویزیونی تهیه کرد. ولی تولید همزمان و نزدیک به هم دو نسخه متفاوت از این قصه، نکته‌ای است که باعث تعجب و شگفتی اهل فن و منتقدان سینمایی شده است.

در دنیای سینما بندرت این اتفاق رخ می‌دهد که دو فیلمساز مستقل به صورت همزمان سراغ یک قصه مشترک رفته و آن را تبدیل به فیلمی سینمایی کنند. اما به نظر می‌رسد جذابیت قصه کلاسیک کارلو کلودی هنوز هم به قدری زیاد است که می‌تواند چنین اشتیاقی را در دل فیلمسازان نسل جدید برانگیزد و آنها را وادار کند این داستان جذاب و آموزنده را دستمایه فیلم سینمایی خود کنند.

در شرایطی که انزو دآلو، فیلمساز قدیمی سینمای ایتالیا پینوکیوی خود را آماده نمایش کرده است، گیلرمو دل‌تورو، فیلمساز جوان مکزیکی‌تبار، پیش‌تولید پینوکیوی خود را شروع کرده است. هر دو فیلم، محصولاتی انیمیشن هستند که به صورت سنتی و دستی تهیه شده و می‌شوند و از کامپیوتر دیجیتالی کوچک‌ترین بهره نگرفته و نخواهند گرفت.

منتقدان سینمایی، پینوکیوی انزو دآلو را یک محصول ایتالیایی معرفی نمی‌کنند و از آن به عنوان یک محصول مشترک اروپایی اسم می‌برند.

در امر تولید این انیمیشن، سرمایه‌گذاران فرانسوی و آلمانی هم نقش داشته‌اند، ولی عوامل اصلی کار و صدایشه‌های آن همگی ایتالیایی هستند. به همین خاطر، رسانه‌های گروهی ایتالیا این پینوکیو را محصولی خودی می‌دانند و حاضر نیستند از آن به عنوان یک محصول مشترک اروپایی یاد کنند. این فیلم برای دسامبر امسال و در آخرین روزهای سال جاری میلادی روی پرده سینماهای ایتالیا و دیگر کشورهای اروپایی می‌رود. از هم‌اکنون برای این فیلم پیش‌بینی یک موفقیت بالایی شده و گفته می‌شود منتقدان سینمایی هم - برخلاف پینوکیوی زنده سال 2002 که توسط روبرتو بنینی بازی و کارگردانی شد - آن را تحسین خواهند کرد. در شرایطی که صنعت سینمای ایتالیا در رقابت با تولیدات خارجی - و بویژه هالیوودی - با مشکلات زیادی روبه‌روست، تحلیلگران اقتصادی سینما می‌گویند استقبال بالایی تماشاگران از پینوکیو روح تازه‌ای به جسم نیمه‌جان سینمای بومی خواهد دمید.

اما قبل از این که تماشاگران معمولی سینما در روز بیست و یکم دسامبر به تماشای نسخه جدید پینوکیو بنشینند، این فیلم نمایش ویژه‌ای در جشنواره بین‌المللی فیلم ونیز خواهد داشت. مسئولان این جشنواره قدیمی ایتالیایی، پینوکیو را به عنوان فیلم افتتاحیه بخش «روزهای ونیز» انتخاب کرده‌اند. مدیر این بخش می‌گوید: «افتتاحیه روزهای ونیز با یک فیلم انیمیشن، بهترین راه و شیوه برای آن است که روی لحن و حال و هوای فانتزی جشنواره - که می‌خواهد جوانگرا باشد - تاکید کنیم.» انیمیشن پینوکیو با آن که یک کار سنتی است و با هنر دست هنرمندان خلاق انیماتور خلق شده، به هر دو صورت دوبعدی و سه‌بعدی تهیه شده و به نمایش عمومی گذاشته می‌شود. گابریل کاریو، هنرمند نوجوان ایتالیایی در این انیمیشن صدای خود را به شخصیت پینوکیو قرض داده است. برخلاف انیمیشن‌های پرسر و صدای چند سال اخیر هالیوود که هنرپیشگان سرشناس به جای شخصیت‌های کارتونی قصه صحبت می‌کنند، پینوکیوی ایتالیایی به چنین کاری متوسل نشده است.

انزو دآلو، کارگردان نسخه تازه سینمایی پینوکیو می‌گوید تمام تلاش خود را به خرج داده تا به متن و روح قصه کلاسیک کلودی وفادار بماند و اقتباسی دقیق از کتاب پرخواننده این نویسنده قدیمی ارائه دهد. از این نظر، فیلم او تفاوت‌های عمده و آشکاری با انیمیشن کلاسیک و تحسین‌شده سال 1940 کمپانی والت دیزنی خواهد داشت.

نکته: در شرایطی که انزو دآلو، فیلمساز قدیمی سینمای ایتالیا پینوکیوی خود را آماده نمایش کرده است گیلرمو دل‌تورو فیلمساز جوان مکزیکی‌تبار پیش‌تولید پینوکیوی خود را شروع کرده است

انیمیشن کلاسیک والت دیزنی تعدادی کاراکتر و ماجرای تازه وارد قصه کلاسیک کلودی کرد که در متن اصلی وجود نداشت، اما فیلم دآلو شخصیت‌ها و ماجراهایی را به نمایش می‌گذارد که این نویسنده ایتالیایی در اثر تحسین‌شده قرن هجدهم خود، در معرض دید و قضاوت اهل کتاب قرار داد. به گفته این فیلمساز: «من پینوکیو را پسرچه‌ای شاد می‌بینم که عاشق زندگی و دنیای پیرامون خود است. به نظر من او کسی است که توانایی تبدیل بدبختی به خوش‌شانسی را دارد و می‌تواند از یک فضای سرد و تیره، دنیایی گرم و خوشحال خلق کند، بنابراین سعی کردم فیلم من هم ارائه دهند همین روحیه و حال و هوا باشد.»

لوسیا دالا، هنرمند سرشناس ایتالیایی موسیقی متن پینوکیو را نوشت. اثر او یکی از آخرین کارهای هنری وی قبل از مرگش بود.

انزو دآلو همکاری با این هنرمند فقید را یکی از بهترین تجربه‌های کاری کارنامه هنری خویش ارزیابی می‌کند و با این حال می‌گوید پینوکیوی او شعری در ستایش زندگی و جذابیت‌های آن است. این فیلمساز اهل ناپل که متولد 1953 است، یکی از انیماتورهای موفق سینمای ایتالیاست و هنوز هم در 30 سالگی، روحیه‌ای کودکانه دارد. وی کار فیلمسازی را از سال 1996 با انیمیشن «اسباب‌بازی‌هایی که کریسمس را نجات دادند» شروع کرد. استقبال تماشاگران ایتالیایی - و بویژه کودکان و نوجوانان - از این فیلم باعث دلگرمی دآلو برای ساخت انیمیشن‌های بعدی‌اش شد. او که نویسنده فیلمنامه کارهای سینمایی خود نیز بوده است، پس از این فیلم، سه انیمیشن بلند سینمایی دیگر هم ساخت و برای رسانه تلویزیون هم یک انیمیشن خانوادگی و ماجراجویانه 15 میلیون دلاری 13 قسمتی را کارگردانی کرد.

این فیلمساز می‌گوید: «از دوران کودکی به ژانر انیمیشن علاقه خاصی داشتم. انواع و اقسام کارتون‌های داخلی و خارجی را نگاه می‌کردم و همیشه دلم می‌خواست وقتی بزرگ شدم وارد این حرفه شوم.

من مخالفتی با نمایش عمومی انیمیشن‌های خارجی برای کودکان و نوجوانان ایتالیایی ندارم و باورم این است که آنها باید این انیمیشن‌ها را هم تماشا کنند. ولی باورم این است که آنها باید در وهله اول بیننده انیمیشن‌هایی بومی باشند که توسط هنرمندان داخلی خلق شده و قصه‌های ملی را به تصویر می‌کشند. بچه‌های ایتالیایی از دوران قدیم تا حالا پینوکیو را براساس فیلم کلاسیک والت دیزنی می‌شناسند.

این فیلم بسیار جذاب و خوش‌ساخت است و من هم آن را خیلی دوست دارم. ولی احساس می‌کردم زمان آن رسیده که ما ایتالیایی‌ها هم، پینوکیوی مخصوص خودمان را داشته باشیم. این پینوکیو باید کاملاً ایتالیایی باشد و فرهنگ بومی ما را معرفی کند. البته فیلم من جوایی ایتالیایی به انیمیشن کلاسیک کمپانی والت دیزنی نیست. فیلم من، احساس قلبی و حس درونی من نسبت به قصه‌ای کلاسیک است که مثل تمام بچه‌های دیگر ایتالیایی همیشه آن را دوست داشته‌ام و با آن بزرگ شده‌ام.»

انیمیشن سنتی انزو دآلو را نباید با طرحی به همین نام اثر گیلرمو دل‌تورو اشتباه گرفت. دل‌تورو، فانتزی‌ساز مکزیکی تبار سینما هم در تدارک فیلمی انیمیشن براساس قصه کلودی است که کار تولید آن از تابستان سال آینده شروع می‌شود. این فیلم اولین کار انیمیشن این فیلمساز است و او با اعلام خبر تولید این فیلم، پرده از عشق و علاقه وافر خود به ژانر انیمیشن برداشت.

تماشاگران و منتقدان سینمایی تازه متوجه شده‌اند خالق فیلم‌های «هل بوی / پسر جهنمی»، «بلید» و «میمیک» از جمله فیلمسازانی است که بسیار دوست دارد فیلم‌های انیمیشن نیز کارگردانی کند. پینوکیوی دل‌تورو با هزینه‌ای بسیار بالاتر از انیمیشن دآلو - که با هزینه‌ای 30 میلیون دلاری تهیه شده - وارد مرحله تولید می‌شود. برخلاف پینوکیوی ایتالیایی، فیلم دل‌تورو اقتباسی وفادارانه از قصه کلاسیک کارلو کلودی نخواهد بود و فضایی تیره‌تر و سردتر از فضای قصه کتاب را به تصویر خواهد کشید. با این حال، فانتزی قصه کلودی چیزی است که به طبع دل‌توروی فانتزی‌ساز هم خوش می‌آید. دانیل رادکلیف، بازیگر نقش هری پاتر در مجموعه فیلم هشت قسمتی «هری پاتر»، صدای خره را به شخصیت کارتونی پینوکیو در فیلم دل‌تورو قرض خواهد داد. دل‌تورو که هنوز پینوکیوی انزو دآلو را ندیده، می‌گوید انیمیشن او حتما تفاوت‌های زیادی با این انیمیشن ایتالیایی خواهد داشت و نگران آن نیست که فیلم او پس از فیلم این هنرمند ایتالیایی، به روی پرده سینماها می‌رود. پینوکیوی دل‌تورو به صورت محصول مشترک آمریکا با فرانسه تولید خواهد شد.

ورایتی / مترجم: کیکاووس زبیری